

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKLAPJA,

MINT

AZ „ERDÉLYI GAZDA” ÖNÁLLÓ MELLÉKLETE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A méhészetre vonatkozó közlemények
a „Méhészeti Közlöny” szerkesztőségéhez
czímezendők.
(Ó-vár, Bástyautca 9. sz.)

Rendes tagok 2 frt, körli tagok 1 frtot fizetnek.
a „Méhészeti Közlöny”-t és „Erdélyi Gazdá”-t
ingyen kapják.

Üdvözlő felirat

a földmivvelésügyi Miniszter ö Nagyméltóságához.

Egyletünk választmánya, Gr. Bethlen András, földmivvelésügyi miniszter ö Nagyméltóságához a következő feliratot intézte:

Nagyméltóságú Gróf Miniszter ur! Kegyelmes urunk! Azon örvendetes esemény alkalmából, hogy Ö császári és apostoli királyi Felsege, Nagyméltóságodat kegyeskedett földmivvelégi Miniszterré kinevezni: az erdélyrészi méhészegylet, a legmélyebb tiszteletének és őszinte ragaszkodásának kifejezése mellett üdvözlö Nagyméltóságodat.

Mindnyájan jól tudjuk, hogy Nagyméltóságod, mint az erdélyi részek szülöttje, e hazarésznek nemcsak a szoros értelemben vett mezőgazdasági viszonyaival ösmeretes, hanem, gazdag tapasztalatai között helyet foglal a hazai s különösen az erdélyrészi méhészeti viszonyok ösmerete is s így, remélljük, hogy Nagyméltóságod reformtervei között, e nagy horderejű gazdasági szakmát is megfelelően méltatni fogja s egyletünket, mely egy évtized óta, teljes odaadással küzd a nemes célért, Nagyméltóságod kegyes pártfogásába veendi.

Midőn Nagyméltóságodnak, fényes állásán erőt és tartós sikert kívánunk: engedje meg Nagyméltóságod, hogy egyletünk, magát; nagyrabecsült, magas kegyeibe ajánja.

Az erdélyrészi méhészegylet választmánya nevében:

Kolozsvárt, 1890. april 5.

Szentgyörgyi Lajos,

főtitkár.

Br. Bánffy Ernő.

elnök.

Közgyűlési meghívó.

Az erdélyrészi méhész-egylet folyó évi május hó 18-án délután 4 órakor, rendkívüli közgyűlést tart, az erdélyi gazdasági egyesületi iroda helyiségében, (b.-hözéputoza, gr. Mikó-ház), mire a t. tagok, avval a kéréssel hivatnak meg, hogy szíveskedjenek minél nagyobb számban megjelenni.

A gyűlés tárgya: az erdélyrészi méhész-egylet alapszabályainak módosítása.
Kolozsvárt, 1890. april 15.

Szentgyörgyi Lajos,

főtitkár.

Br. Bánffy Ernő,

elnök.

A jobb műrajkésztési módokról, különös tekintettel az ingó szerkezetű kaptárokra.*)

„Többet ésszel, mint erővel“:

Igy gazdálkods az idővel;

S ha okosan nézz előre:

Igy juthatsz majd nagy erőre.

I.

A műrajkésztésnek oly sok ismeretes módja van, hogy alig lehet már valami újabbat feltalálni; annál kevésbé olyat, mi az ismereteket jóságban felülmulja. Én ez alkalommal nem tudok, de nem is akarok olyat felemlíteni, mely a gyakorlati méhészek előtt ismeretlen volna. Hogy bátorkodom mégis, szerény munkámmal előállani: teszem azért, mert remélem, mégis valami utbaigazítással szolgálok a kevésbé jártas méhésznek, különösen a kezdőknek.

Ha műrajkésztéseinknél arra nézünk, hogy mentől erőteljesebbek legyenek és még mézhozamban is fizessenek, úgy, sok műrajra nem törekszünk. Már pedig a kik gyorsan akarják méhállományukat szaporítani, a sok műrajkésztésekkel: nem csak mézet nem kapnak, de éppen mézet, műlépet áldoznak rájuk s mégis, tavaszon azon szomorú tapasztalatra ébrednek, hogy méhállományuk megapadt s a megmara-

*) Pályamunka egyletünk által kitzűött pályadíjra.

dóttak gyengébbek, mint a múlt tavaszon. Ha csak mézelésre használta volna, bételelelendő gazdag méhcsaládjai mellett, az eladható mézfőlöslégből több — a jövőre rajzóképes családot szerezhett volna be kupos kasokban. Ha számításba vesszük a gyenge rajok dédelgetésére tett költséget és fáradságot, hasznosabb megsemmisíteni ősszel és kevés vagyonukból a reájok szánt pénzből, tavaszon jól kitelelt családokat venni. Hanem megsemmisítésük nem szükséges, mert több gyengéből lehet egy erőset készíteni; végre is a veszett fejszének legalább a nyele megmarad. Okszerű méhészetünkben műrajkészítésekkel okvetetlen oda kell törekednünk, hogy erőteljes anyatorzsek mellett őszi eredményében szintoly erejű műrajakat nyerjünk. Csak az ilyen műrajt tartom jónak és a számos műrajkészítési módok közül csak az ilyeneket tárgyalom.

A jó műrajkészítéseknél okvetetlen számításban kell vennünk a méhek fejlődési törvényét, a mentől nagyobb haszon adhatásával; — de mivel az idő és munka: pénz — a könnyebb kezelhetést és kevesebb fáradságot is. Hogy a helyesebb rajkészítési mód kitűnjék, álljon itt egy pár példa összehasonlítás végett.

1. Midőn csak egy rajzóképes családdal rendelkezünk:

a) A. 20 keretes családból kiszedjük az összes építményt, népestül együtt és azon keret kivételével, melyen az anyát találjuk, átrakjuk B. üres kaptárba. A.-ba visszatesszük az anyás keretet, adva neki még egy félkeretnyi mézet és ellátjuk lépkezdéses keretekkel, vagy ha van, műléppel, az előbbi számig B.-ből visszamennek A.-ba a kijáró méhek és kettőztetett szorgalommal fognak az építéshez. B. anyákat nevel, melyekből csak a legszebbeket hagyjuk meg. B. kaptár népét 4 napig itatni kell, mivel az ott levő fiatal méhek még ki nem repülhetnek; 4 nap múlva megkezdik a munkát. (Albu „Méhészeti Kalauz“.)

b) (Ugyanazon kaptár.) A. 20 keretes kaptárból kikeressük azon lépet, melyen az anya van, áthelyezzük B. üres kaptárba. Elöl teszünk egy üres lépet, utánna 2—3 fedett költéssel és leghátul 2 mézes lépet; kiegészítjük a népességhez arányitva, lépkezdéses, vagy műléppel ellátott kerettel 14—16 keretig. A kaptár összes népességét hozzá seperjük és a neki szánt helyre tesszük. A. kaptárba visszahelyezzük a többi mézes és fiasításos keretet, kiegészítjük lépkezdéses, vagy műlépes kerettel az előbbi számig és marad a régi helyén. A. kaptárba visszamennek a kijáró méhek mind és a fiasítás ápoláshoz fognak; mivel

anyátlanná vált anyát nevel a már ismeretes módon. B. kaptár népét ezen mód szerint is itatni kell. (B. Berlepsch szerint.)

A két rajkészítési mód közül, hogy kitűnjék, melyik előnyösebb : vizsgáljuk meg ezen családokat munkásságuk és fejlődési folyamukban.

A jó műrajkészítésnél a következő tényezőket kell mulhatatlanul számításba vennünk: az időt, a családok erejét (népesség), az anya petézési képességét.

a) mód. A kaptár 20 keretes volt. A rajt készítjük június 1-jén kedvező időjárással. Itt Erdélyben mégis csak június marad az igazi rajzási idő, bármint igyekezzünk. A munkás méhek A. kaptárba 15 ezerre tehetők, részint vén, részint közép, részint teljes erőben levő, fiatal koruak. A munkások életidejét a mézelés alatt 6 hétre tehetjük. Termékeny anyától ösztönöztetve, nagy erővel fognak az építéshez. 4 napig nincs fiasítás, mi a munkás méheket leküsse, kevés kotlást igénybe vevő munkáson kívül, az egész építéssel és mézhordással foglalkozik; 4 nap mulva már észrevehetőleg apad a kijáró méhek száma, részint belmunkára szorítkozva, részint elveszve. Idősség okán 1 hét alatt elvész az összes népesség $\frac{1}{6}$ része 4166. szaporodás nincs semmi, mert az összes fiasítás B. kaptárban van. Az anya petézett ezen idő alatt naponta 2000, egy hét alatt 14,000, ezen fiasítás elfoglal 5 keretet; ennek ápolásához szükségeltetik 5000 munkás. Az elveszetekkel együtt már nem jár ki 9166, kijár 15,834; a második hét végén ezen arányban 10,000 fiasítás ápolásra 9 kereten 9000 méh marad vissza, 4166 elvész, kijár 7668. A 3 ik hét végén ezen arányban 42.000 fiasítás ápolásra 11 kereten 11,000 munkás marad vissza, elvész 4166, kijár 1500. Az összes népesség száma június 21-én 12,500. Az esetleges véletlen elhultak mennyiségét, ki nem számíthatva, számításon kívül tudjuk mindenik családnál. Megcsendül a kasza, a főmézhordásnak vége.

b) mód. A kaptár 14 keret fiasítással maradt, a népesség most is 25,000 mint előbb, de anya nélkül. Az első nap itt 14 ezer marad vissza fiasítás ápolásra, de naponta mind kevesebb, mert a megelőző petezéshez képest, naponta 2000 fiatal méh jön elő, egy hét mulva 14,000. Így a hét végén 39 ezerre szaporodott volna, de az öreg méhekből elvész mint fennebb 4166, marad 34,834, 9 keret fiasításon vissza marad 9000, kijár 25,634. Ezen arányban a második hét végén szaporodik 14,000 rel, elvész 4166, marad 49,668; 5 keret fiasításon

vissza marad 5000, kijár 30,668. A 3-ik hét végén összeg 54,502; fiasítás nincs; kijár mind

A mint innen kitetszik, a) mód szerint a népesség éppen a legdrágább időben, gyorsan apadó számban van; a fiasítás ápolására növekedő számban kell visszamaradniok, úgy, hogy ha semmi, esetleges veszteséget nem számítunk is, 21 nap múlva csak 1500 munkás mehet ki, de ez valósággal nincs úgy, mert az építés szükségéből és a fogyó erőből kifolyólag, a fiasítás kevesebbre terjed a jelzett mennyiségnél, a mi újból a későbbi időre fog hátrányul szolgálni.

b) mód szerint fordított az arány, a legszorgosabb időre esik a roppant mennyiségű fiatal munkaerő, a fiasítás ápolásra az első hetet kivéve, majd semmi munkaerő nem esik, építnie keveset, a roppant erő mézélésre fordítható.

Tegyük fel, hogy a) mód szerint június 21-ig kedvező idővel kiépíti mind a 18 üres keretet 1 kiló viasz mennyiséggel, feldolgoz 12 kiló mézet, 11 keret fiasítás táplálására, illetőleg 42,000 fiasításra 6 kilót, még gyűjt 2 kiló tiszta mézet iz. Összes mézproduktió 20 kiló. Ezen mennyiséget gyűjtötte közép számitással 12,5000 kijáró. Ezen arányban:

b) mód szerint, közép számitással 35,000 kijáró gyűjt 56 kiló mézet; 4 keret kiépítésére feldolgoz 222 grm viaszat 2664 grm mézből, fiasítást csak az első héten táplál, az előbbihez arányitva 14,000; egy harmadrész táplálékban mint előbb: 2 kilót mézben; gyűjt tehát 51 kiló 336 grm. tiszta mézet, 49,336 kilóval többet, mint előbb.

a) mód szerint: július 12-ig szaporodik 42,000, elvész a rajkésztéskor volt elóméh mind: 12,500; aug. 2-ig az anya petézése már csökken, mézhiányból és a vén anya petézéséből kifolyólag naponta csak 1600-ra teheti a szaporodás: 33,000; összeg 75,000; veszteség nincsen.

b) mód szerint: június 21-én termékenyült az anya (feltételezzük). Július 12-ig nincs szaporodás, hanem az eddigi létszámból elhull 12,500, marad 42,000. Aug. 2-ig az erős nép, mézbőség és a fiatal anya termékenységéből kifolyólag szaporodik 21 nap alatt 42,000-rel, de ugyanazon idő alatt elhull; június 21-ig előjött 42,000, most már vén méh; összeg 42,000. Ezen időben kezdődik a második mézhordás ideje a sarjuból.

Június 21-től aug. 2-ig a) és b) mód egyenlő erővel gyűjt, ha van miből; a) növekvő, b) apadó számmal jul. 12-ig, innen számítva b) is növekszik. Aug. 2-től szeptember 13-ig ismét majdnem egyenlő erő-

vel gyűjtenek középszámítással, csakhogy b) kezdi népességben tulajdonítani a)-t. Ekkor a mézgyűjtésnek vége; számítás szerint ezen időben egyforma mennyiséget kellett volna gyűjteniök, csak a tapasztalat szerint a) sohasem tud az itt jelzett erőre vergődni.

Teendők a méhésben.

Habár méheink az idén igen kitűnően telettek ki, mit leginkább mézők nem czukrosodásának tulajdoníthatunk, mert betelelt mézők még most is a legkitűnőbb folyékony állapotban van: mindazonáltal tavaszi előhaladásukban, az áprilben beállott hűvös napok annyira hátráltatták, hogy aligha nálunk, az erdélyi részekben, herék jelentkeznek e hóban.

Már pedig, még a régi méhészek is azt tartják, hogy jó méhészeti évre csak akkor számíthatni, ha a herék már e hóban jelentkeznek. Van benne igazság, de a műméhészethnél nem kell azért betűszertintí értelemben venni, mert itt nem a rajck számától kell függővé tenni évi jövedelmünket, hanem a meglevő családok kellő mézgyűjtésétől. Nem kell tehát aggódnunk, mert a műméhésznek elégséges egy szép május, hogy családait oly állapotba hozhassa, hogy velők a főidényt kiaknázhassa.

Ügyelnünk kell tehát most, a hűvös áprilben, hogy családaink méz, avagy vízhiány miatt fiasításukat felette nagyon ne szűkítsék, hanem kellő arányban folytassák. Elérjük pedig ezt az által, ha nekik koronkint hígított mézet — 2 rész méz, 1 rész víz — adunk. A költőtér nagyításától, a hűvös napok alatt, óvakodnunk kell, hogy mentől kisebb tért legyenek kénytelenek melegíteni. Csak akkor adunk pótlásul keretet be, ha az ablaknál, kezünkkel kellő meleget érzünk, mely jele annak, hogy a nép elég tömötten van az egész ürben.

A speculativ etetést megkezdhetjük, de az oly családokat különös figyelemben kell tartani, nehogy kárunkra etessünk. Kellő meleg töméssegel segítünk a fiasítás melengetésében.

Sokan bravournak tartják anyákat még áprilben neveltetni, hogy korai, fiatal anya legyen, mit azonban elég helytelenül tesznek, mert az ápril havi anyák vajmi ritkán válnak be. Én részemről ezt csak akkor tartom megengedhetőnek, ha valami különös okból erre kényszerítve van a méhész. Faj-anyák nevelésének ideje junius végétől augustusig.

Tartalék-lépeinket szedegessük rendbe s költőtérbe inkább a fiatalját használjuk fel, mert ide jobb ez, míg a vén lépbe szivesebben

mézel, mint fiasit. Sejtközfallal lássa el magát kiki most, hogy kellő időben fenn ne akadjon. Részemről leginkább ajánlom a Csiki János József műlépeit, melyek tiszta viaszból készülnek. Költő-térbe legjobb a 36—40 lapig egy kilóban, mert az 50 es annyira vékony, hogy méz-térbe is bátran alkalmazható; a költő-térben pedig tulságos finomsága miatt kissé megnyulik. Rajnak sejtközfallat adni csak úgy tanácsos, ha közbe-közbe kész lépeket is teszünk.

Az összegyűlt törmelék-lépek kiolvasztandók, míg a viaszmoly kárt nem tesz bennök.

Zágoni Albu József.

Vidék.

Szamosujvár, 1890 april 12.

A szamosujvári méhészkör márcz. 29-én tartotta meg 3-ik méhész-estélyét a városi tanácsteremben. Azt említeni sem kell, hogy mint a két előbbi, ugy ez is szépen sikerült, melyen Kovrig Simon elnök, a méhek betegségeiről tartott érdekes felolvasást. Záradékol Páll Bogdán titkár a méhészet szellemi hasznáról olvasott föl, csinosan megírt értekezést, melyben a méhészetet ugy tüntette föl, mint a nép nemesítésének és boldogításának egyik fontos tényezőjét. Mindkét előadást az érdeklődő közönség megköszönte.

A méhész-estélyt megelőző délután, Páll Kristóf méhészköri tanár, szakavatottsággal mutatta be az ingatlan szerkezetű méhlabkból az átlakolást ingó szerkezetű méhlabba. Egyik ujoncz méhésztársunknak ingatlan szerkezetű lakban lévő méhcsaládja érkezett 5 mértföld távolságról, melynek építménye, a sok rázkodás miatt, összeomlott. Az összeomlott lépekről a méheket, óvatosan, egy Dzierzon-kaptárba sepete, utánna közvetlen az épen maradt mézes — fiasításos — és üres lépeket mind keretekbe szabta, oly ügyesen, hogy ezen műttét csak fokozza a körnek benne helyezett azon bizalmát, melylyel őt körének tanárjánál választotta meg.

A méhész-estélyt követő napon délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ órakor, a méhészkör igazgató választmánya Páll Kristóf, megválasztott köri tanárnak ünnepélyesen adta át a megválasztatásáról szóló oklevelet. Az átadási actus villás reggelivel füszergetett, melyen az első pohárköszöntő az ünnepelt kedves tanárunk egészségéért mondatott, ezt követte a vendégszerdtő szives háziasszonyra mondott pohárköszöntő. —

Választmányi ülés.

Egyletünk igazgató választmánya f. évi april hó 5-én tartott rendes ülésén tárgyalta a hármás bizottság által módosított alapszabály-tervezetet s azt, kevés módosítással elfogadta; elhatároztatott, hogy a lehető legrövidebb határidőre egybehivandó rendkívüli közgyűlés elé terjesztetik. A terjedelmes alapszabály-tervezet közel 100 §-ból áll s kimerítő intézkedést tartalmaz a méhészkörökre vonatkozólag is.

Az ülést Br. Bánffy Ernő elnök vezette és előadó volt Bodor László alelnök.

Vegyes közlemények.

— Az egyleti méhtelegen gyakorlati utmutatások adatnak, minden csütörtök és vasárnapon, a délelőtti órákban, ugy az egylet tagjainak, mint másoknak is, a kik a méhészet iránt érdeklődnek.

— A méhek teleléséről kedvező értesítéseket vettünk az ország különböző részéből. A méhállomány, általában keveset szenvedett a nagy hideg miatt; s a kora tavaszi hordás mindenütt kitünő s több helyt, a mult heti meleg napokban, friss méz csillogott a sejteken.

— Egyletünkre belépett új tagok. K ö r i t a g o k : Bálint János, Ördöngös-Füzes. Chönyi Elek, Kis-Jenő. Fazekas Lajos, Csatár. Kercsedí György, Algyógy. Lőrinczi István. Kénos. Mikle Demeter, Kérő. Molnár Károly. Székely-Udvarhely. Pázsint Mihály, Kolozsvár. Schossberger Jakab, Sz.-Udvarhely. Solyomosi Endre, Sz.-Udvarhely. Székely András, Kolozsvár. Szent Károly, Veczke. Szigethy István, Sz.-Udvarhely. Vajna Miklós, Maros-Ujvár. Valló Vilmos, Székely-Udvarhely. Vleducz Teofil, Ördöngös-Füzes.

— Tagsági díjt fizettek: Alapító tagok: Gazi József, Kolozsvár (IV. rész.) Rendes tagok: Br. Bánffy Ernő, Kolozsvár. Bartha Miklós, Kolozsvár. Benkő Mihály, Kolozsvár. Boér Sándor, Kolozsvár. Borbély Mihály, Zsibó. Buday József, Bodos, 1888. Csiki Lukács, Kolozsvár. Dr. Gálffy Endre, Kolozsvár. Gamauf Vilmos, Kolozsvár. Id. Gödri Ferencz, S.-Szt.-György. Hermann József, Kolozsvár. Horatsik János, Kolozsvár. Kőváry Mihály, Kolozsvár, 1889 és 1890. Id. Merza Joachim, Kolozsvár, 1889. Schilling Rezső, Kolozsvár. Sigmond Dezső, Kolozsvár. Simai Ferencz, Türe, 1887, 88, 89, 90. Sipos Gábor, Kolozsvár. Székely Miklós, Kolozsvár. Szigethy Miklós, Kolozsvár. Turcsányi Gyula, Kolozsvár. Vajna Vilmos, Maros-Ujvár. Állami tanítóképezdei önképzőkör, Kolozsvár (1/2 évre) K ö r i t a g o k : Ambrus Márton, Korond. Bálint József, Alsó-Sófalva. Balogh Gergely, Tompahát. Fazekas Lajos, Csatár. Filep János, Korond. Győrbíró Dániel, Kőkös. Dr. Hilbert István, Szegszárd. Katona Ferencz, Korond. Kakay László, A.-Sófalva. Kerezsi Lajos, Korond. Kercsedí György, Algyógy. Lakatos Gáspár, Pálfalva. Meiszner József, Kolozsvár. Neiszer György, Lugos. Pázsint Mihály, Kolozsvár. Szálasy József, Korond. Szálasy Mörton, Korond. Szász Ferencz, (II.) Korond. Szenkovits Márton, Korond. Székely András, Kolozsvár. Vass Mihály, Korond. Züllich István, Kolozsvár. Csutak Bálint, Cs.-Szt.-György, 1889. Ilykovits Bazil, Bogdán-Luhi. Iskolai méhes, Ditró, 1889. Iskolai méhes, Gy.-Szt.-Miklós, 1889. Iskolai méhes, Szárhegy, 1889.

— **Abend András**, a VI. kerület méh. vándortanító utazási programja aprilis hóra: aprilis hó 15—20-án Déván, 21—22-én Piskin, 24-én Vajde-Hunyadon, 25-én Alpestesen, 26-án Hesdátón, 27-én Bácsiban, 28-án Algyógyon és 29-én Csertesén tartand elmélet- és gyakorlati előadásokat

A méhés-egyleti rendes tagsági díj 2 frt, köri tagsági díj 1 frt. A tagság díjak Gebhardt Döme méhészegetleti pénztárnoknak küldendők Kolozsvárt A tagsági díj fizetési kötelezettség 5 évig tart. (Alapszabály 4 §.)

Lapfelügyelő bizottság: Álbu József, Csiki J. József, Gebhardt Döme, Szentgyörgyi Lajos, Wieder József.

Szerkesztésért felelős: **Bodor László.**

Nyomatott Gámán János örököséinél.